

міжнародну співпрацю у цьому напрямку із закладами освіти, які мають відповідний досвід.

Література:

1. Бебик В.М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз: монографія. К.: МАУП, 2015. 438 с.

2. Відділ аспірантури і докторантури Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Аспіранти – іноземні громадяни. URL : <http://hnpu.edu.ua/uk/division/aspiranty-inozemni-gromadyanu> (дата звернення 27.12.2021)

3. Освітні програми Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди URL : <http://smc.hnpu.edu.ua/osvitni-prohramy> (дата звернення: 10.01.2022)

4. Стратегія розвитку Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди на 2021-2025 роки. URL : http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Normat_dokum/Strategiya.pdf

5. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. Вебсторінка: <http://hnpu.edu.ua/uk> (дата звернення 14.01.2022)

Борзенко О. П., Шамрай О. В.

Професійна підготовка викладачів іноземних мов в країнах Євросоюзу

Харківський національний автомобільно-дорожній університет, Харків

Сьогодні саме освіта стає могутнім засобом міжкультурних відносин представників різних культур. Європейські країни ведуть пошук нових форм міжкультурної комунікації у поліпшенні взаєморозуміння та спілкування між країнами, тому що розмаїтість європейських культур означає різноманітність

підходів, методів, засобів, форм здобуття знань, тобто підготовка викладачів іноземних мов в кожній європейській країні має свою специфіку.

Навчання іноземних мов у вищій школі обумовлюється багатьма чинниками, такими, як: цілі навчання, принципи та зміст навчання, характер соціального замовлення на сучасному етапі розвитку суспільства та ін. Спілкування носіїв різних ідіоетнічних мов – це не лише знання засобів мовного коду, володіння елементами і категоріями чужої мови, але також і те, що людина, яка хоче вільно і невимушено комунікувати з носіями іншої мови, повинна оволодіти також їх культурою, що знайшла своє втілення в цій мові.

Ще античні філософи зверталися до мови як засобу вивчення основ буття, законів та форми мислення. Специфіка кожної мови визначається системою символів, образів, етикетних форм спілкування, співвідношенням житлових аспектів комунікації тощо.

До основних типів навчальних закладів країн Євросоюзу, що здійснюють підготовку викладачів іноземних мов, належать: державні університети, університети, педагогічні інститути, інститути, академії, вищі професійні школи, вищі педагогічні школи, нормальні школи, загальні вищі школи, спеціалізовані коледжі; педагогічні коледжі та колегіуми.

Так, у Німеччині професійну підготовку викладачів іноземних мов надають: університети, загальні вищі школи, вищі педагогічні школи, спеціалізовані коледжі (п'ятдесят один заклад вищої освіти). Найпоширенішою іноземною мовою є англійська [1, с. 11].

Майбутні викладачі іноземних мов опановують дві мови. Студенти також вивчають дисципліни науково-професійного профілю: лінгвістику, практику мови та країнознавчого циклу. Підготовка викладачів іноземних мов забезпечується багаторівневою системою, яка передбачає три етапи навчання: бакалаврат – вивчення двох основних мов, з послідовною практикою; магістратура – охоплює чотири семестри та закінчується державним іспитом і

написанням магістерської роботи; підвищення кваліфікації – викладач свою професійну компетенцію удосконалює впродовж усієї діяльності.

У Франції професійна підготовка викладачів іноземних мов здійснюється університетами, вищими педагогічними школами або нормальними школами та визначається: фундаментальною базовою підготовкою, що охоплює досконале володіння комунікативними й технічними вміннями, обізнаність із процесом пізнання, знання із загальної й вікової психології, культурології, теорії педагогіки, системи національної освіти, гуманітарних дисциплін, кількох іноземних мов; якісними характеристиками особистості [3, с. 193].

За кількістю випускників – майбутніх викладачів іноземних мов, Франція триває світовий рекорд. Професійної підготовки викладачів іноземних мов сприяють різноманітність форм і методів навчання: практичні заняття переважають над лекційними, використовуються сучасні інформаційні технології, а також закордонне стажування.

Професійна підготовка викладачів іноземних мов у Швейцарії здійснюється державними університетами, до складу яких входять класичні кантональні університети в Базелі, Берні, Женеві, Лозані, Невшателі, Цюриху та два невеликих кантональних виші у статусі університету в Санкт - Галені. До переваг професійної підготовки належить організація педагогічної практики. Практичні навички підкріплюються теоретичним навчанням, яке реалізується через відвідування семінарів [6, с. 19].

Один з ключових аспектів підготовки викладачів іноземних мов в Італії – є співвідношення лінгвістичного та методичного, що передбачає володіння лінгвістичною, методичною, психологічною, міжкультурною компетенціями. Застосування традиційних форм навчання і сучасних інтерактивних технологій сприяють набуттю компетенцій та знань з історії культури тих країн, мову яких вивчають та розвитку мотивації до самовдосконалення [7, с. 35].

В Угорщині підготовка майбутніх викладачів іноземних мов здійснюється на базі університетів, педінститутів та інститутів. У країні запроваджено

систему єдиних вимог галузевих стандартів вищої педагогічної освіти. Значна увага при професійній підготовці приділяється профорієнтаційній роботі з молоддю. Діагностика професійної придатності та професійного відбору викладачів іноземних мов в Угорщині вирішена шляхом складання вступного іспиту до магістратури, головною метою якого є перевірка мотивації майбутніх викладачів іноземних мов [4, с. 130].

Тобто, головною особливістю викладачів у професійній діяльності є компетентнісний підхід до викладання іноземної мови, що дає змогу сформувати професійну якість, передусім глибокі знання мови, потужний науковий потенціал, методичну гнучкість і фахову відповідальність, дотримання концепції саморозвиватися, самореалізовуватися в продовж життя та інноваційний характер викладання іноземної мови завдяки впровадженню інноваційних технологій [2, с. 54].

В Греції велику увагу приділяють підготовки викладачів іноземних мов, яку забезпечують виключно університети, що пов'язана з: отриманням на законодавчому рівні всіма університетськими відділеннями повної автономії в організації й здійсненні навчального процесу; збільшенням завдань підготовки (удосконалення мовних навичок, формування високого рівня комунікативної компетенції тощо); збагачення змісту новими дисциплінами (психолінгвістика, лінгвістика тексту, соціолінгвістика, теорія літератури); спрямованістю практичного курсу іноземної мови на розвиток і вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції; удосконалення методів, форм і засобів підготовки викладачів іноземних мов (зокрема додалися лекції у формі діалогу, лекції з мультимедійною презентацією, метод гри, метод мікровикладання, театральні методики, проведення конференцій, семінарів, круглих столів, диспутів, дебатів, організація спільних дослідницьких проектів мовних відділень з іншими вітчизняними та зарубіжними) [5, с. 105].

Питання про сутність і структуру комунікативної компетенції, формування якої є головною метою у навчанні іноземної мови, знайшло своє

відображення в працях вітчизняних і зарубіжних учених таких, як: Я. Басліс, І. Бім, А. Василюк, І. Воробйова, Д. Враун, В. Гаманюк, К. Годлевська, А. Гривко, М. Гулей, В. Деркач, Ван Єк, І. Канакіс, О. Копусь, Ю. Короткова, Н. Мітсіс, С. Савінйон, О. Семенов, Є. Спіцин, А. Просколі, В. Токатліу та ін.

Грецький вчений А. Просколі, послуговуючись термінами «багатомовна», «полікультурна», зазначає, що це дає можливість не просто користуватись різними мовами в різних ситуаціях спілкування, а й допомагає у вирішенні одного з найголовніших завдань Єдиної Європи – виховання взаєморозуміння і толерантності в умовах багатоманіття європейських мов та культур. На думку експертів Ради Європи, такий підхід передбачає: спроможність особистості сприймати та відповідати на індивідуальні та соціальні потреби: комплекс ставлень, цінностей, знань, навичок [5, с. 101, 124, 128].

Було розроблено провідні документи з мовної освіти, які виражають не тільки єдність європейських країн в цьому питанні, але й складають теоретичну основу формування навчальних моделей, форм, процесів, підходів, інноваційних педагогічних технологій при викладанні іноземної мови.

Викладачі кафедр іноземних мов активно почали вивчати та впроваджувати в освітню практику різноманітні європейські документи з мовної освіти (рекомендації, резолюції, рішення тощо). Європейські документи з питань мовної освіти: Рекомендація (82) 18 Кабінету міністрів Ради Європи з сучасних мов (1982 р.); Рекомендація (98) 6 Кабінету міністрів Ради Європи «Про сучасні мови» (1998 р.); Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти (2001 р.); План дій з вивчення мов і збереження мовного різноманіття (2003 р.) тощо [5, с. 49].

Таким чином, багатий спадок різних європейських мов і культур є цінним спільним джерелом для розвитку та організації такої підготовки викладачів іноземних мов, яка відкрила нові орієнтири удосконалення систем вищої освіти інших країн.

Література:

1. Базова В. І. Організаційні засади у підготовці викладачів іноземних мов у ВНЗ Німеччини в умовах Болонського процесу. Вісник післядипломної освіти : зб. наук. праць. Київ, 2011. Вип. 5(18). С. 9-18.
2. Годлевська К. Професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів у коледжах та університетах Угорщини : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2017. 322 с.
3. Голотюк О. В. Підготовка вчителів іноземних мов в університетах Франції : монографія. Херсон : Айлант, 2009. 224 с.
4. Козубовська І. В., Леврінц М. І. Порівняльний аналіз професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов в Україні та Угорщині. Порівняльна професійна педагогіка : наук. журнал. Хмельницький : ХНУ, 2011. Вип. 1. С. 127-135.
5. Короткова Ю. Теорія і практика підготовки філологів в університетах Греції другої половини ХХ– початку ХХІ століття : дис. ... докт. пед. наук: 13.00.01. Харків : ХНПУ, 2018. 542 с.
6. Мархева О. Є. Стандартизація професійної підготовки вчителів іноземних мов в умовах Болонського процесу : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2015. 20 с.
7. Calabrese R., Dawes B. Early language learning and teacher training: a foreign language syllabus for primary school teachers. Studi di Glottadidattica. 2008. Vol. 1. P. 32-53.

Борисенко Н. О.

Міжкультурна комунікація майбутніх учителів

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,

Харків

Сучасний стан освіти позначився тенденцією неперервності, аксіологічного утвердження цінності міжкультурної комунікації. Світові